УДК 338.19

І.О.АПРИШКІН

ЗАСІБ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА ШЛЯХОМ АНАЛІЗУ ЇХНЬОЇ РИТМІЧНОСТІ, СИНХРОННОСТІ НАДХОДЖЕННЯ ТА ВИТРАЧАННЯ

В статті визначені найбільш важливі показники ритмічності та синхронності грошових потоків. Вони визначають достатність генерованого чистого потоку підприємства з позицій фінансованих ним потреб.

Ключові слова: грошовий потік, синхронізація грошових потоків, валовий вхідний та вихідний грошові потоки.

Вступ. Для потреб управління фінансами підприємства виділяють окремі види його діяльності, які формуються як класифікаційні сукупності господарських операцій із аналогічними функціонально-організаційними характеристиками.

Ефективність управління грошовими потоками на підприємстві потребує науково обґрунтованої системи реструктуризації методів і способів їх формування, розподілу та використання, що зумовлює на сучасному етапі об'єктивну необхідність визначення мети та результатів руху фінансових ресурсів, інструментів, факторів, що впливають на динаміку їх кругообігу.

Аналіз основних досліджень і літератури. Широке коло питань і методів їхнього вирішення, пов'язаних з управлінням грошовими потоками, висвітлюється у працях вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів І. Бланка, М. Білика, А. Горбунова, О. Кононенко, В. Іванченко, О.Майбороди, Ван ХорнДж. К., Г. Кірейцева та ін.

Мета дослідження. Мета статті полягає у пошуку ефективного управління грошовими потоками підприємства з оптимізації руху грошових потоків на основі прогнозування надходження і витрат грошових коштів.

Матеріали дослідження. Грошові активи підприємства – це об'єктивна економічна категорія, функціональна сутність якої полягає у створенні умов матеріально-фінансової збалансованості. Специфічний зміст грошових активів – це кількісна характеристика фінансового результату процесу відтворення за певний період; фонди грошових коштів, яким властива акумулятивність, тобто вони формуються шляхом розподілу доданої вартості; джерело формування інших видів ресурсів: трудових, матеріальних; потенціал розвитку підприємства.

Можна виділити такі найбільш важливі аспекти, удосконалення яких буде першим кроком на шляху поліпшення показників фінансової діяльності підприємства, її оздоровлення в цілому:

1) розроблення системи фінансового прогнозування з метою оптимізації грошових потоків підприємства;

2) упорядкування проектів фінансового бюджету з метою вирішення питань реалізації плану виробництва та забезпеченості його фінансовими ресурсами;

3) оптимізація системи управління окремими елементами обігових коштів (матеріальними запасами підприємства);

4) скорочення термінів їх заморожування;

5) зменшення кредиторської заборгованості шляхом дотримання строків розрахунків із постачальниками;

6) вирішення питання доцільності використання підприємством позикових коштів.

Достатність грошових коштів обумовлює життєздатність, поточну ефективність діяльності підприємства. Якість грошового обороту підприємствавизначається не лише складом грошових потоків, але й показниками ритмічності, синхронності надходження, витрачання та ефективності грошових потоків.

Такими показниками є:

1)Синхронність надходження та витрат грошових потоків — показує відповідність у часі та за обсягами надходження та витрат грошових потоків підприємства.

$$Cí = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^{n}(Hn - Bn)^2}{n}} \qquad (1)$$

де $Cí$ – Синхронність надходження та витрат грошових потоків;

Hn –надходження грошових коштів;

Bn витрати грошових коштів;

n – кількість днів у періоді

2)Рівномірність надходження грошових коштів — показує, як вхідний грошовий потік розподіляється у часі протягом звітного періоду та як одноденний грошовий потік відрізняється від середньоденного

$$Рн = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^{n}(\overline{H} - Hn)^2}{n}} \qquad (2)$$

де Рн – рівномірність надходження грошових коштів

$\overline{H}$ – середній розмір надходження грошових коштів;

3) Рівномірність витрат грошових коштів– показує, як вихідний грошовий потік розподіляється у часі протягом звітного періоду та як одноденний

© І.О. Апришкін, 2015

грошовий потік відрізняється від середньоденного.

$$Рв=\sqrt{\frac{\sum_{i=1}^{n}(\overline{B}-Bn)^2}{n}} \quad (3)$$

де Рв – рівномірність витрат грошових коштів

$\overline{B}$ – середній розмір витрат грошових коштів;

4)Коефіцієнт синхронності надходження та витрат грошових коштів показує, яку частку становить середнє відхилення між вхідним та вихідним грошовими потоками у загальному вихідному грошовому потоці.

$$Кс=\sqrt{\frac{\sum_{i=1}^{n}(Hn-Bn)^2}{n}} : \overline{H} \quad (4)$$

де Кс – Коефіцієнт синхронності надходження та витрат грошових коштів

5) Коефіцієнт рівномірності надходження грошових коштів - показує частку середнього відхилення вхідного грошового потоку від його середнього значення у обсязі вхідного грошового потоку.

$$Кр=\sqrt{\frac{\sum_{i=1}^{n}(\overline{H}-Hn)^2}{n}} : \overline{H} \quad (5)$$

де Кр – коефіцієнт рівномірності надходження грошових коштів

.

6)Коефіцієнт рівномірності використання грошових коштів — показує частку середнього відхилення вихідного грошового потоку від його середнього значення у обсязі вихідного грошового потоку.

$$\hat{E}\eth\hat{a}=\sqrt{\frac{\sum_{i=1}^{n}(\overline{B}-Bn)^2}{n}} : \overline{B} \quad (6)$$

де Крв – коефіцієнт рівномірності використання грошових коштів

Один із аспектів аналізу, це визначення достатності генерованого підприємством чистого грошового потоку з позицій фінансованих ним потреб.

Для цього використовують коефіцієнт достатності чистого грошового потоку

Досліджуючи рівномірність та синхронність формування різних видів грошових потоків, розраховують динаміку коефіцієнта ліквідності грошового потоку підприємства.

Рівень ліквідності грошового потоку підприємства оцінюється за допомогою коефіцієнта ліквідності грошового потоків – співвідношення вхідного і вихідного грошових потоків:

$$Кл.г.п = ПГП/ НГП \quad (7)$$

де *ПГП* – сума валового вхідного грошового потоку, тис. грн.;

НГП– сума валового вихідного грошового потоку, тис. грн.

Також для оцінки рівномірності формування і синхронності позитивного та від'ємного грошового потоку розраховують такі статистичні показники варіації:

1) середньоквадратичне відхилення – показує відхилення індивідуальних значень (x_1) від середнього рівня показника $(\overline{x})$:

$$\sigma=\sqrt{\frac{\sum_{i=1}^{n}(X_i-\overline{X})^2}{n}} \quad (8)$$

де n – кількість півперіодів аналізованого періоду часу;

2) Коефіцієнт варіації – відносна міра відхилення індивідуальних значень від середнього рівня показника:

$$V=\frac{\sigma}{\overline{X}}\times 100\% \quad (9)$$

3)Коефіцієнт кореляції – показує ступінь синхронізації грошових потоків за аналізований період. Коефіцієнт кореляції вхідного та вихідного грошових потоків розраховується за такою формулою:

$$KK_{rn}=\sum_{i=1}^{n}\left(\frac{Ï\,ÃÏ_i-\overline{Ï\,ÃÏ}}{\sigma_{ïãï}}\right)\times\left(\frac{Ï\,ÃÏ_i-\overline{Ï\,ÃÏ}}{\sigma_{ïãï}}\right) \quad (10)$$

де $КК_{гп}$ – коефіцієнт кореляції вхідного та вихідного грошового потоку в часі;

$ПГП_i$ –сума вхідного грошового потоку в певному інтервалі планового періоду;

$\overline{Ï\,ÃÏ}$ –середня сума вихідного грошового потоку в одному інтервалі планового періоду;

$\sigma_{пгп}$, $\sigma_{нгп}$– середньоквадратичне стандартне відхилення сум грошових потоків (вхідного та вихідного відповідно).

На результати господарської діяльності підприємства негативний вплив можуть справляти як дефіцитний, так і надлишковий грошові потоки.

Висновки. Наведені у статті показники свідчать, що синхронність надходження та витрат грошових коштів характеризують узгодженість вхідних та вихідних потоків за обсягами. Їх нормальний розподіл за часом виявляє синхронність грошових потоків. Рівномірність надходження грошових коштів характеризує ритмічність організації фінансових потоків. Рівномірність витрат грошових коштів — визначає рівномірність розподілу виплат підприємства у часі.

Список літератури: **1.** *Азаренкова Г.М.* Взаємозв'язок та взаємозалежність фінансових потоків/ *Г.М.Азаренкова* // Економіка розвитку. – 2007. – № 1. – С. 54-56. **2.** *Азаренкова Г.М.* Фінансові ресурси та фінансові потоки/ *Г.М.Азаренкова* // Х.: ІНЖЕК.- 2008. – 264 с. **3.** *Білик М.Д.* Грошові потоки підприємства у мікро- та макроекономічному аспекті/ *М.Д.Білик, С.І.Надточій* // Фінанси України. – 2008. – № 6 – С. 133-147. **4.** *Горбунов А.Р.* Управление финансовыми потоками/ *А.Р.Горбунов* – М. «Глобус».- 2008. – С.224. **5.** *Иванченко В.В.* Анализ и управление финансовыми потоками предприятий, планирование дивидендной политики/*В.В.Иванченко*//WELCOME. – № 5 – С. 20-22. **6.** *Майборода О.В.* Аналіз фінансових потоків промислових підприємств/ *О.В.Майборода* // Економіка розвитку. – 2004. – № 4. – С.93-97. **7.** *Москалева В.В.* Теоретические аспекты планирования денежных потоков предприятия/ *В.В.Москалева* // Бизнес-информ. – 2001. – № 8. – С. 110-112. **8.** *Ходус* А. Управлениефинансовыми потоками предприятия в формате дебиторской и кредиторской задолженности/ *А.Ходус* // Економіст. – 2005. – № 8. – С. 86-59. **9.** *Чижевська Н.Б.* Удосконалення організації управління грошовими потоками підприємства/ *Н.Б.Чижевська* // Регіональні перспективи. – 2009. – № 1. – С. 120-122.

Bibliography (transliterated): **1**. *Azarenkova G.M.* Vzayemozv'yazok ta vzayemozalezhnist` finansovy`x potokiv/ *G.M.Azarenkova* // Ekonomika rozvy`tku. – 2007. – P. 54-56. **2**. *Azarenkova G.M*. Finansovi resursy` ta finansovi potoky`/ *G.M.Azarenkova* // X.: INZhEK.- 2008. – 264p. **3**. *Bily`k M.D*. Groshovipotoky` pidpry`yemstva u mikro- ta makroekonomichnomu aspekti/ M.D.Bily`k, S.I.Nadtochij //Finansy` Ukrayiny`. – 2008. – № 6 – P. 133-147. **4**. *Gorbunov A.R.* Upravleny`e fy`nansovmy` potokamy`/ *A.R.Gorbunov* – M. «Globus».- 2008. –P. 224. **5**. *Y`vanchenko V.V*. Analy`z y` upravleny`efy`nansovymy` potokamy` predpry`yaty`j, plany`rovany`e dy`vy`dendnoj poly`ty`ky`/ *V. V. Y`vanchenko* // WELCOME. – № 5 – P. 20-22. **6**. *Majboroda O.V*. Analiz finansovy`x potokiv promy`slovy`x pidpry`yemstv/ *O.V.Majboroda* // Ekonomikarozvy`tku. – 2004. – № 4. – P. 93-97. **7**. *Moskaleva V.V*. Teorety`chesky`e aspekty plany`rovany`ya denezhnyx potokov predpry`yaty`ya/ *V.V.Moskaleva* // By`znes-y`nform. – 2001. – 8. – P. 110-112. **8**. *Xodus A.* Upravleny`e fy`nansovymy` potokamy` predpry`yaty`ya v formate deby`torskoj y` kredy`torskoj zadolzhennosty`/ A.Xodus // Ekonomist. – 2005. – № 8. – P. 86-59. **9**. *Chy`zhevs`ka N. B.* Udoskonalennya organizaciyi upravlinnya groshovy`my` potokamy` pidpry`yemstva/ *N.B.Chy`zhevs`ka* // Regional`ni perspekty`vy`. – 2009. – № 1. – P. 120-122.

Надійшла (reseived) 25.10.2015

Відомості про авторів / About the Authors

***Апришкін Ігор Олегович*–**магістрант, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Харків, Україна; тел.:(050) 85 34 931

Apryshkin Igor Olegovich-student, National Technic University "KharkivPolytechnicInstitute", Kharkiv, Ukraine; Tel .: (050) 85 34 931